

SPECIJALNI REZERVAT PRIRODE „BOSUTSKE ŠUME“

Specijalni rezervat prirode „Bosutske šume“ predstavlja jedan od najvrednijih i najočuvanijih šumskih kompleksa u Srbiji. Kao ostatak nekadašnjih nizijskih prašuma Posavine, Bosutske šume čuvaju autentičan pejzaž šumskih, vlažnih i vodenih staništa jugozapadnog Srema.

Rezervat se prostire na teritoriji opština Šid i Sremska Mitrovica, u području koje oblikuje mreža nizijskih vodotokova Save, Bosuta i Studve. Na tromeđi Srbije, Republike Srpske (BiH) i Hrvatske, Bosutske šume čine jedinstvenu prirodnu celinu i deo najvećeg kompleksa lužnjakovih šuma u Jugoistočnoj Evropi i Panonskoj niziji. Zajedno sa Spačvanskim šumama u Hrvatskoj, Bosutske šume predstavljaju jedinstven funkcionalni ekosistem od međunarodnog značaja.

Ukupna površina Specijalnog rezervata prirode „Bosutske šume“ iznosi 17.618,14 ha, u okviru kojih su uspostavljeni režimi zaštite I, II i III stepena. U granicama područja nalazi se i sedam ranije zaštićenih lokaliteta – Prirodnog spomenika „Smogva“ i strogih prirodnih rezervata „Varoš“, „Raškovića“, „Majzecova bašta“, „Vinična“, „Stara Vrtična“ i „Rađenovci“.

Najveći deo Bosutskih šuma prekrivaju najprostranije, najstarije i najočuvanije šume hrasta lužnjaka (*Quercus robur* L.) u Srbiji. Stare šumske zajednice, ispresecane vodotocima i vlažnim staništima, čine jedinstvenu i raznovrsnu prirodnu celinu. Na ovom prostoru izdvojeno je čak 37 prioriternih tipova staništa značajnih za zaštitu, što Bosutske šume svrstava među ključne centre biodiverziteta u Srbiji.

Na ovom prostoru evidentiran je veliki broj retkih i strogo zaštićenih vrsta – 13 vrsta biljaka, 14 vrsta beskičmenjaka, 4 vrste riba, 8 vrsta vodozemaca, 7 vrsta gmizavaca, čak 156 vrsta ptica i 15 vrsta sisara. Posebnu vrednost predstavlja činjenica da su ovde ponovo zabeležene i vrste za koje se smatralo da su nestale sa teritorije Srbije.

U pojedinim delovima rezervata očuvan je gotovo prašumski karakter – sa stablima starim i do 400 godina i prečnika većeg od dva metra, kao i bogatim slojem mrtvog drveta koji omogućava opstanak brojnih biljnih i životinjskih vrsta.

U Bosutskim šumama prirodne vrednosti prate i snažni tragovi tradicije i istorije. Na izdignutim terenima i uz stare šumske komplekse i danas je prisutna žiropaša, kao deo dugog kontinuiteta života u skladu sa šumom, a tradicionalno svinjarstvo ostaje jedno od prepoznatljivih obeležja ovog prostora. Stara hrastova stabla, semenske sastojine, gnezdišta retkih ptica i očuvani prašumski elementi svedoče o bogatstvu prirode, arheološki tragovi Ilira i Kelta i kulturni pejzaž govore o višeslojnoj vezi čoveka i šume. Upravo ta povezanost prirodnog i kulturnog nasleđa daje Bosutskim šumama poseban identitet i čini ih prostorom u kojem se, pored izuzetne biodiverzitetske vrednosti, može doživeti i autentična tradicija Srema.

Zbog svojih izuzetnih prirodnih vrednosti, ovo područje prepoznato je i na međunarodnom nivou, kao područje od značaja za ptice (IBA – RS021IBA), kao i kao potencijalno područje evropske ekološke mreže NATURA 2000, i to kao „područje od interesa za zajednicu“ (pSCI SRBPEZ005 – „Bosutske šume“) i „područje posebne zaštite“ (pSPA 007 – „Bosutske šume“). Kao deo velikog kompleksa šuma u slivu reke Save, Rezervat ima izražen prekogranični značaj i važnu ulogu u očuvanju ekoloških koridora i migracija vrsta.

Specijalni rezervat prirode „Bosutske šume“ danas predstavlja jedinstven spoj očuvane prirode, bogatog biodiverziteta i kulturnog nasleđa – prostor u kojem prirodni procesi i tradicija žive u ravnoteži, nudeći posetiocima autentičan doživljaj jedne od poslednjih velikih nizijskih šuma u Evropi.